

Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen

Advies 2008/16

Strategienota Verenigd Koninkrijk

8 september 2008

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	2
2. Algemene beoordeling van de strategienota	2
2.1. Vlaanderen als ruimtelijk-logistiek knooppunt	3
2.2. De economische slagkracht van Vlaanderen versterken	3
2.3. Vlaamse cultuur, taal en erfgoed uitdragen en onderwijsrelaties versterken	3
2.4. Multilaterale samenwerking	4
2.5. Nabeschuiving	4
3. Punctuele opmerkingen	5
3.1. De relatie tussen Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk	5
3.2. De regio Schotland	6
3.3. Britse staatsvorming: devolution	6
3.4. Cultuur	6
3.5. Economie en internationaal ondernemen	6
3.6. Leefmilieu	7
3.7. Samenwerking in het kader van de Europese Unie en de multilaterale instellingen	7
3.8. De economische slagkracht van Vlaanderen versterken	7
4. Evaluatie van de strategienota als beleidsinstrument	7
5. Samenvatting en conclusies	9

1. Inleiding

Het Departement internationaal Vlaanderen verzocht de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “de Raad”) een advies uit te brengen betreffende de strategienota Verenigd Koninkrijk. Op 1 augustus ontving de Raad de adviesaanvraag inzake het ontwerp van de strategienota. Op zijn vergadering van 8 september 2008 heeft de Raad het onderhavige advies per consensus goedgekeurd.

De strategienota heeft tot doel uiting te geven aan het belang dat in de Beleidsnota Buitenlands Beleid 2004 - 2009 wordt gehecht aan samenwerking met de buurlanden. Deze strategienota Verenigd Koninkrijk legt de prioriteiten vast, bepaalt de doelstellingen en duidt de instrumenten aan om deze doelstellingen te bereiken. De strategienota wordt opgevolgd via meetindicatoren en wordt op geregelde tijdstippen geëvalueerd.

De Raad hield bij de beoordeling van de strategienota rekening met de uitgangspunten en objectieven van de beleidsbrief Buitenlands Beleid 2008 en de Beleidsnota Buitenlands Beleid 2004-2009 en besteedde bij zijn analyse speciale aandacht aan de elementen met een strategische relevantie, de coherentie van de nota en het gebruik van een strategienota als beleidsinstrument.

2. Algemene beoordeling van de strategienota

De Beleidsnota Buitenlands Beleid 2004-2009 bepaalt dat Vlaanderen in de verdere ontwikkeling van de reeds goed uitgebouwde relaties met Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk (VK) en het Groothertogdom Luxemburg grensoverschrijdende samenwerking verder zal stimuleren, de samenwerking met de regio's of deelstaten binnen deze landen verder zal intensifiëren en het besluitvormingsproces zal opvolgen, ondermeer met het oog op coalitievorming in EU-verband.¹

¹ G. BOURGEOIS, *Beleidsnota 2004-2009 Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking*, 13.

De strategienota VK kadert duidelijk in deze doelstellingen. Hij bevat tal van interessante ideeën om de samenwerking met het VK te versterken. De strategie schuift vier strategische doelstellingen naar voor:

- 1) Handhaven en versterken van de koppositie van Vlaanderen als ruimtelijk-logistiek knooppunt en attractieve vestigingsplaats in het hart van Europa, door de groei van de Vlaamse (binnen)havens te stimuleren en te investeren in de mobiliteit en transportverbindingen tussen Vlaanderen en het VK, waarbij optimaal wordt rekening gehouden met duurzame ontwikkeling en milieubescherming.
- 2) Versterken van de economische slagkracht van Vlaanderen, door enerzijds de Britse markt actief te bewerken met als doel de Vlaamse export naar het VK te versterken, het ondernemen van Vlaamse bedrijven in het VK te stimuleren en Britse toeristen en investeringen naar Vlaanderen aan te trekken, en anderzijds samen te werken met Britse partners op vlak van wetenschap en innovatie.
- 3) Actief uitdragen van de cultuur, de taal en het erfgoed van Vlaanderen in de betrekkingen met het VK, en het intensiveren van onderwijs- en onderzoeksrelaties.
- 4) Op zoek gaan naar raakvlakken en synergieën in het Britse beleid met het oog op eventuele samenwerking in gezamenlijke projecten met een tastbare meerwaarde. Ook op EU en multilateraal vlak wordt er actief gezocht naar gemeenschappelijke standpunten (vooral met de devolved regions), waardoor onze posities kunnen worden versterkt in de betrokken organisaties, waar we samen deel van uitmaken.

De Raad zal hieronder bij elk van deze strategische doelstellingen enkele opmerkingen formuleren.

2.1. Vlaanderen als ruimtelijk-logistiek knooppunt

Om Vlaanderen als ruimtelijk-logistiek knooppunt te kunnen handhaven en versterken is het noodzakelijk om alle transportmogelijkheden optimaal uit te bouwen. Belangrijk hierbij is om de opportuniteiten die zich op Europees vlak inzake financiering en subsidiëring voordoen, te benutten. Dit betekent dat men steeds proactief moet handelen met het oog op het behalen van extra financiering, bijvoorbeeld in het kader van Motorways of the Sea. De Europese Commissie reserveerde voor de programmaperiode 2007-2013 € 310 miljoen voor de ontwikkeling van maritieme snelwegen.²

2.2. De economische slagkracht van Vlaanderen versterken

De Raad benadrukt de noodzaak van het consequent implementeren van de doelstellingen en acties in dit onderdeel. Hierbij is het essentieel om potentiële opportuniteiten op de Britse markt tijdig te identificeren. De Raad spoort de bevoegde agentschappen en entiteiten (m.n. FIT, VAIS, het Vlaams Huis, ...) aan om op deze punten efficiënt en systematisch samen te werken.

2.3. Vlaamse cultuur, taal en erfgoed uitdragen en onderwijsrelaties versterken

In het kader van strategische doelstelling 3 beoogt men de basiscompetenties inzake taal, rekenen en computervaardigheden van de bevolking van Vlaanderen en Wales te verhogen (operationele doelstelling 3.2., p. 94). De Raad vraagt zich echter af waarom men zich hier beperkt tot Wales en waarom men slechts één actie formuleert. De Raad wil dan ook aansporen om deze operationele doelstelling meer toe te lichten, te motiveren en uit te breiden. Verder wil men met deze strategische doelstelling ook de Vlaamse cultuur in de ruimere zin uitdragen. Dit betekent dat men niet enkel mag focussen op erfgoed, taal en onderwijs, maar dat er ook aandacht moet zijn voor nieuwe trends op cultureel vlak. Een voorbeeld hiervan is mode: "Mode zet Vlaanderen op de wereldkaart".³ Ook in het VK neemt mode een belangrijke plaats in. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van een British

² FLANDERS LOGISTICS, *Motorways of the Sea – Maritieme snelwegen 2008*.

[<http://www.flanderslogistics.be/mos/>]

³ VLAAMSE OVERHEID DEPARTEMENT INTERNATIONAAL VLAANDEREN, *Vlaanderen intrigeert*, Brussel, 2008, 25.

Fashion Council. In dat kader doen er zich interessante opportuniteiten voor Vlaamse ontwerpers voor, bijvoorbeeld tijdens de London Fashion Week. Het komt de Raad voor dat men niet enkel de 'klassieke' culturele segmenten in de strategienota mag opnemen, maar dat er ook aandacht zou moeten zijn voor nieuwe, opkomende segmenten zoals de creatieve industrie, waar mode deel van uitmaakt. De Raad vraagt om een verdere uitwerking van actie 4.1.15 "cultuur".

Ook wil men in het kader van deze doelstelling de onderwijs- en onderzoeksrelaties intensiveren. Dit deel van de doelstelling wordt echter noch in operationele doelstellingen, noch in acties uitgewerkt. De Raad betreurt dat hierbij geen toelichting gegeven wordt. De inventaris van de huidige samenwerking op het vlak van onderwijs geeft aan dat deze samenwerking slechts in beperkte mate bestaat. Het lijkt de Raad gepast om in deze inventaris een vergelijking van het Vlaamse en Britse onderwijssysteem op te nemen. Daaruit kan men bijkomende opportuniteiten voor samenwerking afleiden die in operationele doelstellingen omgezet kunnen worden. Daarnaast blijkt uit de inventaris dat er, ondanks het feit dat het VK over talrijke gerenommeerde universiteiten beschikt, slechts 141 van de 2917 Vlaamse studenten op Erasmus naar het VK gingen. Anderzijds kwamen slechts 100 van de 3396 Britse Erasmusstudenten naar Vlaanderen. Het lijkt de Raad derhalve gepast om nieuwe initiatieven te ontwikkelen om de Vlaamse en Britse studenten te stimuleren aan een uitwisseling deel te nemen. Dit geldt ook voor docenten en onderzoekers. Mogelijke initiatieven om Britse studenten en onderzoekers aan te trekken, zijn het beter bekendmaken van Engelstalige programma's en in Vlaanderen gevoerde onderzoeksprojecten, het promoten van de Vlaamse studentensteden, etc. Om Vlaamse studenten, docenten en onderzoekers te stimuleren, is het belangrijk om de onderwijs- en onderzoeksmogelijkheden in het VK bekend te maken en de informatie over beurzen (fellowships) toegankelijker te maken. Men zou tevens moeten nagaan of er bijkomende beurzen ter beschikking kunnen worden gesteld aan master-na-masterstudenten en onderzoekers.

2.4. Multilaterale samenwerking

Met betrekking tot de laatste doelstelling komt het de Raad voor dat de gegeven operationele doelstellingen en acties eerder beperkt zijn. In het achtergronddocument wordt namelijk aangegeven dat in de meeste grote Europese dossiers Vlaanderen en het VK op een andere lijn zitten (p. 77). De Raad vraagt zich dan ook af of het uitwisselen van informatie en kennis en het samenwerken in netwerken met de "devolved regions"⁴, die veel beperktere bevoegdheden hebben dan Vlaanderen, voldoende is om hieraan het hoofd te bieden. Het zijn immers niet de regio's die stemrecht in multilaterale organisaties hebben. Bovendien bevinden een aantal van deze netwerken zich momenteel in een periode van herdefiniëring. Het kan nuttig zijn voor Vlaanderen om in dit proces een grotere rol te spelen, maar men moet er eveneens op toekijken geen nodeloze energie te besteden aan netwerken zonder duidelijke bevoegdheden.

Het lijkt de Raad eveneens interessant om de mogelijkheden voor samenwerking m.b.t. ontwikkelingssamenwerking te bekijken. Zo heeft het Department for International Development voor Mozambique een hulpplan ontwikkeld, voor Malawi zijn de Britse prioriteiten aidsbestrijding, onderwijs en gezondheid en in de hele Zuid-Afrikaanse regio steunt het VK regionale projecten. Uit deze beperkte voorbeelden blijkt dat Vlaanderen en het VK gelijklopende acties ondernemen. Dit geeft aan dat er potentieel is om van elkaar te leren (*best practices*) en mogelijk om samen te werken.

2.5. Nabeschuiving

De Raad besluit dat ondanks de aankondiging van een strategienota, zoals onder meer blijkt uit de titel, er weinig echt politiek-strategische doelstellingen op lange termijn geformuleerd worden. De voorgestelde strategische doelstellingen worden door de Raad gewaardeerd als doelstelling, maar zijn nog te weinig strategisch om echt van een strategie te kunnen spreken.

De Raad acht het bovendien wenselijk om in de strategische doelstellingen de opportuniteiten en het belang van Londen meer naar voren te brengen. Thans wordt Londen in de strategische doelstellingen van de strategienota enkel expliciet naar voren geschoven naar aanleiding van de

⁴ Devolved regions: 'devolution' is de overdracht van bevoegdheden naar lagere regionale niveaus.

Olympische Spelen die er in 2012 georganiseerd worden. Hij meent dat in verhouding met de aandacht die naar de regio's gaat, te weinig aandacht besteed wordt aan de mogelijkheden die Londen biedt.⁵ Het strategische belang van de Britse hoofdstad is nochtans manifest. Het blijkt onder meer uit de tweede plaats die Londen bekleedt in de bekende Anholt City Index, waar het goed scoort op drie dimensies 'potential' (economische opportuniteiten), 'pulse' (een bruisend stadsleven) en 'presence' (internationale status).⁶

3. Punctuele opmerkingen

Naast de algemene opmerkingen, wil de Raad ook nog enkele meer specifieke opmerkingen formuleren bij het achtergronddocument en de strategische doelstellingen.

3.1. De relatie tussen Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk

De Raad juicht toe dat bij het schetsen van de relatie tussen het VK en Vlaanderen ook aandacht besteed wordt aan het imago van Vlaanderen in het VK. Het is nuttig om bij de ontwikkeling van een strategienota te weten hoe men in het VK over Vlaanderen denkt. Een toelichting over de bron(nen) van deze uitspraken is echter wel wenselijk.

Met betrekking tot de culturele banden wordt melding gemaakt van een financiële enveloppe voor Vlaamse kunstenaars en verenigingen (p. 7 en 30). Dit vereist echter enige specificering. In de tekst wordt bepaald dat deze enveloppe toelaat dat culturele verenigingen en kunstenaars autonome activiteiten kunnen organiseren in het VK. Maar, in tegenstelling tot 'het culturele rugzakje' van 20.000 EUR/jaar voor de Vlaamse Vertegenwoordiging in Londen (p. 32), wordt hier geen bedrag gespecificeerd.

Aangaande de economische banden zou de Raad twee opmerkingen willen formuleren. Ten eerste wordt zowel op p. 8, 61 als 82 melding gemaakt van de ferryverbinding Rosyth-Zeebrugge. Deze directe verbinding tussen Schotland en Vlaanderen werd in 2002 in gebruik genomen. In het achtergronddocument wordt evenwel aangegeven dat de uitbater in juni 2008 aankondigde dat hij deze lijn zou stopzetten. Indien het de bedoeling van de Vlaamse overheid is om deze lijn voor de toekomst veilig te stellen, zou dit expliciet moeten benadrukt en gemotiveerd worden.

Ten tweede wordt op p. 8 eveneens verwezen naar de Interconnector gasterminal die gas vervoert tussen Zeebrugge en Bacton. Ondanks het grote belang hiervan wordt er bij de strategische doelstellingen geen aandacht meer aan besteed. De Raad vraagt zich af of acties hieromtrent doelbewust of uit vergetelheid zijn weggelaten.

In het kader van de bespreking van de politieke banden worden op p. 9 België en het VK federale staten genoemd. Door beide staten federaal te noemen, wekt men volgens de Raad de verkeerde indruk dat Vlaanderen enerzijds en de Britse regio's anderzijds gelijkaardige bevoegdheden hebben. Er bestaan daarenboven fundamentele verschillen tussen het federalisme in België en "devolution" in het VK. Bovendien wordt op p. 20 geschreven dat "devolution" stopt aan de grens van federalisme.

Daarnaast zou de Raad twee opmerkingen willen maken met betrekking tot de Europese netwerken. Ten eerste betreurt de Raad het dat er geen melding gemaakt wordt van activiteiten of intenties om het maatschappelijk middenveld te informeren over de standpunten die in het kader van CALRE (Conférence des présidents des assemblées législatives régionales européennes)⁷ worden

⁵ In het achtergronddocument wordt wel op verschillende plaatsen gewezen op het belang van Londen op cultureel, economisch en toeristisch vlak (p. 7, 26, 43, 50).

⁶ P. SPAVEN en S. ANHOLT, *The Anholt City Brand Index – How the World views its cities*, Simon Anholt and GMI, 2007, 4.

[<http://www.earthspeak.com/Anholt%20City%20Brands%20Index%202007%20General%20Report.pdf>]

⁷ De CALRE is de conferentie van de voorzitters van de wetgevende deelstaatparlementen van Europa. [<http://www.calre.eu>]

ingenomen. Ten tweede acht hij het wenselijk om bij de bespreking van REGLEG (conferentie van Europese regio's met wetgevende bevoegdheden)⁸ meer aandacht te geven aan de rol van Vlaanderen als voorzitter hiervan in 2008 en om de relaties met de Britse regio's ook in dit kader te bekijken en te bepalen.

3.2. De regio Schotland

In hoofdstuk 1.4 over de regio Schotland wordt geen melding gemaakt van de internationale ambities van Schotland. Hier is een toevoeging vereist, gelet op (i) de vermelding van de internationale ambities van Wales en (ii) de duidelijke aanwezigheid van gelijkaardige ambities bij Schotland. (cfr. het bestaan van een Schotse internationale strategie)⁹

3.3. Britse staatshervorming: devolution

Dit onderdeel geeft een beschrijving van de Britse staatshervorming. In de toekomst ziet men de beleidskeuzes van de Britse regio's verder divergeren. Op p. 21 worden hiervan thans reeds bestaande voorbeelden gegeven. Volgens de Raad zou het nuttig zijn hier ook melding te maken van de verschillen in "university fees" tussen de Britse regio's. Dit is namelijk een heet hangijzer in de Britse politiek en is van belang voor de studentenmobiliteit.

Bij de bespreking van de situatie van Noord-Ierland acht de Raad het wenselijk om het Goede Vrijdag-akkoord meer toe te lichten (p. 25). Momenteel wordt slechts een deel van dit akkoord besproken. Het lijkt nuttig om de instellingen die in het kader van dit akkoord werden opgericht, kort aan te stippen met het oog op mogelijke samenwerking.

3.4. Cultuur

Op p. 30 wordt een overzicht gegeven van een aantal recente culturele activiteiten. Vermits hiervoor vaak op steun van de Vlaamse Overheid gerekend mag worden, vraagt de Raad zich af of er reeds een evaluatie van de projecten van de laatste jaren gebeurd is. Indien niet, acht de Raad dit wenselijk.

De Raad meent dat de beschrijving van de "Edinburgh Declaration" op p. 31 en de uitwerking hiervan in doelstelling 3.4. te summier is. De Raad merkt op dat dit soort gezamenlijke verklaringen tussen verschillende regio's weinig voorkomt. Daarom spoort de Raad aan om hierover meer toelichting te geven en dergelijke verklaringen optimaal te benutten. De Raad wil de Vlaamse ministers wel aansporen om elkaar op te hoogte te houden van nieuwe initiatieven en een coördinatie tot stand te brengen voor wat hun uitwerking en uitvoering betreft.

3.5. Economie en internationaal ondernemen

De Raad verwelkomt de ruime waaier aan activiteiten die uitgewerkt worden door Flanders Investment en Trade (FIT). Ook het opnemen van de Olympische Spelen in Londen 2012 als doelstelling 2.5 getuigt van een goede inschatting van opportuniteiten voor Vlaanderen.

De Raad juicht toe dat de Minister-Presidenten van de Vier Motoren voor Europa - Catalonië, Baden-Wurtemberg, Lombardije en Rhône-Alpes- de mogelijkheid overwegen om geassocieerde leden nauwer te betrekken bij het politieke overleg en de werkgroepen (p. 48). De Raad spoort aan om doelstellingen en/of acties toe te voegen, aansluitend op de resultaten van dit overleg.

⁸ [<http://www.regleg.org>]

⁹ SCOTTISH EXECUTIVE, *International Strategy*, Edinburgh, 2004.
[<http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/26350/0025712.pdf>]

3.6. Leefmilieu

Op p. 57 vereist de vermelding van Environmental Conference of the Regions of Europe (ENCORE) enige toelichting over de samenstelling, aard en opdracht van deze organisatie.

3.7. Samenwerking in het kader van de Europese Unie en de multilaterale instellingen

Op p. 77-78 wordt Vlaanderen genoemd als voorstander van het Handvest voor Regionale autonomie en het Verenigd Koninkrijk als tegenstander. Er wordt ingegaan op de argumenten contra, maar niet op de argumenten pro (die voor Vlaanderen gelden). De Raad acht het nuttig deze argumenten ook te vermelden. Bovendien vraagt de Raad zich af welke concrete acties Vlaanderen onderneemt of ondernomen heeft om haar standpunt te promoten.

Op p. 79 staat een foute intertekstuele verwijzing. De informatie over de opvolging van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EWBO) staat op p. 45 en niet op p. 56.

3.8. De economische slagkracht van Vlaanderen versterken

Aan actie 2.3.2 (p. 89) "Informer en bewerken van de Britse pers" (met het oog op het promoten van Vlaanderen) zou de Raad willen toevoegen dat ook acties moeten ondernomen worden, gericht op Britse journalisten die in Brussel geaccrediteerd zijn. Weliswaar is hun hoofdactiviteit de verslaggeving over EU en NAVO, maar bij speciale gebeurtenissen in België/Vlaanderen zijn zij diegenen die het eerst berichten aan hun persagentschap. Zij dienen te beschikken over toegankelijke en accurate informatie.

4. Evaluatie van de strategienota als beleidsinstrument

De beleidsnota 2004-2009 stelt voor de samenwerking met buurlanden en -regio's te intensiveren aan de hand van strategienota's: *"Als uiting van het prioritaire belang zal voor elk van onze buurlanden op een gefaseerde manier een concrete strategienota worden uitgewerkt. Deze strategienota legt de prioriteiten vast, bepaalt de doelstellingen en duidt de instrumenten aan om deze doelstellingen te bereiken. De strategie wordt opgevolgd via meetindicatoren en wordt op geregelde tijdstippen geëvalueerd."*¹⁰

Strategienota's voor Nederland, Duitsland, en Frankrijk (en Noord-Frankrijk) werden in respectievelijk 2005, 2006 en 2008 door de Vlaamse Regering goedgekeurd en vervolgens gepubliceerd. Het Verenigd Koninkrijk is het vierde land waaraan een strategienota wordt gewijd. De Raad merkt op dat de structuur van de strategienota's voor de vier landen erg gelijklopend is. Ook de vier strategische doelstellingen voor de vier landen zijn weinig verschillend. Ze krijgen enkel een andere uitwerking in operationele doelstellingen en acties. Dit blijkt echter geen bewuste keuze, maar eerder het resultaat van de totstandkoming.

Het opstellen van een strategienota is een erg arbeidsintensief proces. Eerst worden vergaderingen gehouden met de verschillende departementen en agentschappen. Hierna leveren de verschillende departementen input aan het Departement internationaal Vlaanderen (hierna: "DiV"), dat het hele proces coördineert. De input bestaat uit drie delen: een inventaris van de samenwerking, een evaluatie van deze inventaris en ten slotte de aanbevelingen voor de toekomst. Uit deze input, waarvan de kwantiteit en vormgeving vaak erg verschillend is, tracht het DiV een aantal strategische doelstellingen te destilleren. Dit gebeurde eerst voor Nederland en daarna bleek dat ook voor de

¹⁰ G. BOURGEOIS, o.c., 14.

andere buurlanden gelijkaardige strategische doelstellingen naar voor geschoven werden. De Raad merkt op dat bij geen enkele strategienota de privésector betrokken werd.

Het resultaat van dit proces is een tekst die de uitkomst is van een nuttige oefening en die voornamelijk interessant is om een duidelijk overzicht te geven van de huidige samenwerking. De strategienota kan er ook voor zorgen dat alle departementen naar dezelfde strategische doelstellingen toe werken. Het is echter moeilijk om op langere termijn de waarde van dit instrument in te schatten. Regelmatige evaluatiemomenten inbouwen, is bijgevolg noodzakelijk.

Enkel voor de strategienota Nederland vond reeds een tussentijdse evaluatie plaats. Hieruit bleek dat het werken met meetindicatoren vaak een moeilijk gegeven is. Sommige activiteiten lenen zich hier namelijk wel goed toe, terwijl de meetindicatoren voor andere acties minder zeggen. Zo kan men de effectiviteit van de strategienota wel meten door de evolutie van het aantal toeristen te bekijken of door de evolutie van de Vlaamse subsidies voor Vlaams-Nederlandse samenwerkingsprojecten te onderzoeken. Daarentegen zegt bijvoorbeeld het aantal vergaderingen van Vlaamse en Nederlandse ambtenaren veel minder over de kwaliteit van de samenwerking. Het is derhalve niet gemakkelijk om de strategienota's goed te evalueren op basis van de aangegeven meetindicatoren.

De Raad merkt op dat er enkele potentiële knelpunten zijn bij de werkwijze die gehanteerd wordt voor de strategienota's.

In de eerste plaats spoort de Raad aan tot het verbreden van het consultatieproces door meer stakeholders te betrekken, waaronder ook personen en entiteiten buiten de Vlaamse overheid (privésector, civiele maatschappij, andere Belgische overheden, ...). Het zou volgens de Raad ook nuttig zijn om het buurland te betrekken bij de ontwikkeling en de evaluatie van de strategienota. Tot hiertoe is het opstellen ervan namelijk een eenzijdig Vlaams proces.

In de tweede plaats rijzen er vragen in verband met het draagvlak van deze strategienota's binnen de Vlaamse overheid. Zoals aangestipt, is een strategienota zowel op het vlak van de opstelling als de uitvoering een erg arbeidsintensief instrument voor zowel het DiV als voor de andere departementen die input leveren. In deze departementen is vaak slechts één persoon verantwoordelijk voor de internationale aangelegenheden. Haar of zijn takenpakket bestaat echter uit veel meer dan het leveren van input voor strategienota's. Bovendien is er ook bij de uitvoering van de strategienota een grote investering in mankracht nodig. De Raad meent dat zowel de conceptie als de uitvoering aangestuurd en gedragen moeten worden door de gehele Vlaamse regering.

In de derde plaats stipt de Raad aan dat er geen garantie wordt ingebouwd dat ook na de ontwikkelingsfase de strategienota nageleefd wordt in de sectordepartementen. Een mogelijk hulpmiddel daartoe is het houden van regelmatige evaluatiemomenten. Hierdoor wordt de strategienota ook bij de verschillende departementen levend gehouden. Het probleem is echter dat hiervoor steeds weer dezelfde overbevraagde mensen input moeten leveren. Bovendien zou ook de evaluatie een breed proces moeten zijn waarin ook actoren buiten de Vlaamse overheid een bijdrage kunnen leveren.

In de vierde plaats spoort de Raad aan om over de levensduur van strategienota's te reflecteren. In de vorige strategienota's werden de strategische doelstellingen voor twee legislaturen opgemaakt, maar er is geen garantie dat de volgende bevoegde minister een even groot belang aan deze doelstellingen zal hechten. Een verstandige omgang met human resources en middelen is wenselijk.

Om aan deze en andere potentiële knelpunten het hoofd te kunnen bieden, wil de Raad in overweging geven dit instrument in de toekomst grondig te evalueren. Op dit moment is dit echter onmogelijk omdat de strategienota's zich nog in een pril stadium bevinden (de oudste is 3 jaar). Toch wil de Raad reeds enkele denkpistes meegeven. De Raad vraagt zich af of het niet efficiënter zou geweest zijn om een strategienota te ontwikkelen voor alle buurlanden samen aangezien dit tot een meer gestroomlijnde visie, nieuwe ideeën en synergieën zou kunnen leiden. Enerzijds kan dergelijke strategienota bestaan uit globale strategische doelstellingen, maar anderzijds ook uit specifieke doelstellingen per (buur)land. Er is namelijk gebleken dat ongeveer dezelfde strategische doelstellingen gelden voor deze landen. Hierdoor zou de werklast voor de internationale

verantwoordelijken verlicht worden. Bovendien zou er ruimte worden gecreëerd voor het ontwikkelen van strategienota's voor andere regio's (in enge of ruime zin) met een sterk potentieel voor Vlaanderen, zoals daar zijn Catalonië, Latijns-Amerika of de BRIC-landen.

5. Samenvatting en conclusies

De Raad verwelkomt het belang dat gehecht wordt aan de relaties tussen Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk. Door het opstellen van een strategienota kan een duidelijke richting gegeven worden aan de betrekkingen tussen Vlaanderen en het VK. De Raad erkent het nut van de voorgestelde doelstellingen, maar twijfelt aan hun politiek-strategische waarde.

Met betrekking tot het instrument strategienota acht de Raad het nuttig om een grondige evaluatie te organiseren om het hoofd te kunnen bieden aan knelpunten zoals de grootte van het draagvlak, de werklast en de duurzaamheid van de strategienota's. Hierbij lijkt het de Raad aangewezen om in overweging te nemen om in de toekomst strategienota's voor regio's of groepen van landen te ontwikkelen.

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

(getekend)

Prof. dr. Jan Wouters
Voorzitter